

U g e s k r i f t

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 13.

Løverdagen den 27de Marts 1858.

2^{den} Marg.

Indhold.

Opfordring til Subskription paa Gaardsregnskab. — Uddrag af Beretning om Landbrugsskolen i Søndre Trondhjems Amt, dens Virksomhed i Aaret 1856. — Uddrag af Beretning om Landbrugsskolens Virksomhed i Nordsals Amt i Aaret 1856. — Rettsbilleder. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Opfordring til Subskription paa Gaardsregnskab

for den norske Bonde, til hvilket er knyttet:

„Kogle veiledende Vink for begyndende Landmænd.“

Hvert Aar har Landmænd henvendt sig til mig, for at se mine Regnskabsbøger og lære Maaden, hvorpaa de føres.

De have Alle beklaget, at hverken de selv eller deres Bekjendte over de forskellige Bedrifter paa deres Gaarde førte noget Regnskab, som ved Maanedes eller Aars Slutning gav dem Besked om, hvorledes hver enkelt Bedrift havde lønnet sig. Saa meget sølte de uden Regnskabsforsel, at enkelte Bedrifter maatte have givet mindre af sig end Folk troede, og at andre Bedrifter, som havde indbragt mange Penge, ogsaa maatte have slugt mange Penge; thi Doverskuddet var tilfidslibet. Men da de kun havde Opgjør for samtlige Bedrifter blandede sammen, og ikke Regnskab for den enkelte Bedrift, saa kunde de ikke sige med Bestemthed om enkelte af Gaardsbedrifterne lønede sig eller et, og derfor havde de heller ikke turdet rent neblægge dem eller tage andre op i Stedet, men de havde holdt samtlige Bedrifter gaaende og været fornøiede, naar de selv have kunnet tage sig ud paa Gaarden.

Men paa den Maner havde Mange fundet, at Gaarden ligesom styrte dem i Stedet for at de skulde styre Gaarden, og dette vilde de have forandret. Flere af dem havde til den Ende taget paa at lære Bogholderi, men Alt hvad de

havde læst deraf, var dem tilbøielig for indviklet, og hvad de kunde forstaa var igjen saa vidtløftigt, at en Landmand, som kommer træt hjem fra Dagens Arbejde, aldrig i Længden kunde eller vilde føre saadant Regnskab.

Efterat have sat disse Landmænd ind i Maaden, hvorpaa Gaardsregnskabet føres hos mig, have de Alle fundet, at selve Regnskabet var let og Arbejdet med at føre det overkommeligt for Enhver.

Opmuntret ved denne Dom og endnu mere ved at Mange nu stadigt benytte min Fremgangsmaade, der passer baade for smaa og store Brug, har jeg tænkt at lade denne Veiledning til Gaardsregnskab komme ud i særskilt Bog. Det Gaardsregnskab, som leveres i Bogen, er ikke over et tænkt Brug, men over min egen Gaard for 3 Aar, saa at man foruden at lære det blotte Regnskab ogsaa kan se, hvilke Forandringer Regnskabet har foranlediget i Gaardsdriften ved Aarsopgjøret, og dermed hvad Nytte det har bragt mig.

Som forholdsvis ung Landmand kan jeg naturligvis ikke præstere nogen Mængde Veiledninger, men da jeg ved Siden af lønnende Foretagender tillige som Begynder har begaaet store Feil, som et Par Gange bragte mig Undergangen nær, saa vilde de vundne Erfaringer altid have Interesse for begyndende Landmænd.

Da det er mit Ønske, at denne Bog kunde finde Vej til enhver Bonde, som ikke allerede har et ordentligt Gaardsregnskab, saa bestræber jeg mig for at skrive den med saa ligefremme og letfattelige Udtryk som muligt.

Bogen koster 30 Skilling. Den vil udkomme i Mai 1858, hvis et tilstrækkeligt Antal Subskribere. Man kan subskribere hos samtlige Bogtrykker Fabritius's Kommissionærer og paa Fabritius's Kontor i Christiania.

Subskribentsamlere erholde paa 10 Exemplarer det 11te frit.

J. Schrøder.

Uddrag af Beretning om Landbrugs-skolen i Søndre Trondhjems Amt, dens Virksomhed i Aaret 1856.

Den theoretiske Undervisning har fra 21de Januar til 24de April været meddelt, i Regelen 26 Timer ugentlig, i begge Klasser efter det min forrige Aarsberetning ledsagende Maal. Da mundtligt Foredrag anvendes i de fleste Lærefag, faar unøgtelig paa denne Maade Læreren mere at bestille, men det bliver ham ogsaa herved muligt at ordne Stoffet efter Elevernes Opfattelses-evne, og at give Theorien et, saa at sige, mere praktisk Tilfuit. Den mundtlige Meddelelse paa-falder Elevernes stadige Opmærksomhed, bringer deres aandelige Kræfter i en gavnlig Virksomhed og yder tillige Læreren større Visshed for, at Lærefagene ere blevne Elevernes Eiendom.

Med Undervisningens Resultater maa jeg, efter det suundne Aars Erfaring, erklære mig tilfreds.

Da al Ager paa nær 12 à 14 □ Maal var pløjet det foregaaende Aars Høst, kunde Aarsarbejdet gaaet hurtigt fra Haanden, hvis ikke den lange udover Foraaret vedholdende tørre Kulde havde hindret Saaning og hvad dermed staar i Forbindelse.

Den Jord, som i 1855 havde haaret Grøn-foder, Turnips og Rutabaga, tilsammen 55 □ Maal, blev nu overgjødet med 4100 P Ben, og tilsaadet med $10\frac{1}{2}$ Ld . Byg. Al Bygager undersaaedes med Timothei, for en Del blandet med Rodfløyer. Udsædsmængden var 4 P pr. □ Maal.

De i 1855 oppløiede 30 à 40 □ Maal Ny-land i Marken maatte undergaa adskillig Udjevning og Bearbejdning med Haandredskaber inden de kunde blive skiftet til at modtage Sæden.

Paa denne Strækning tilligemed et helt No., tilsammen 95 □ Maal, saaeedes 30 Tdr . Havre. Til 14 □ Maal Grøn-foderager, gjødslet med Kompost af foregaaende Aars Tilvirkning, anvendtes en Udsæd af 2 Tdr . Havre og $2\frac{1}{16}$ Ld . Erter. Udsæden af Potetes, der anbragtes i drillet Jord og gjødsledes med 24 Læs Kvæggjødning pr. Maal, var $34\frac{1}{2}$ Ld . i 17 □ Maal.

Paa 18 Maal Ager med heldig Jordblandning, bestemt til Turnips, gjødsledes som til Poteterne. Efterat dette Feldt var bleven omhyggelig gjennemarbejdet og siden behandlet efter den skotiske Drillmethode, tilsaaeedes det med 14 P Turnipsfro (Aberdeen yellow bullock turnip).

Jeg skylder ved denne Leilighed at henvende Opmærksomheden paa Nødvendigheden af at Turnipsfro saaes lyst (lige indtil 1 P pr. Maal), da Jordlopperne, Turnipsplantens værste Fiende, ellers let kunde ødelægge den hele Avling.

Den 27de Juni afholdtes den almindelige Optagelsesprøve.

Det allerede tidlig paa Sommeren indtræf-fende Regn syntes i Begyndelsen, trods Luftens lave Temperatur, at virke velgjørende paa Plante-livet, men da den skjellige Lufft og de voldsomme

Regnskylde vedligeholdte sig, maatte disse Veirforholde nødvendig vise en skadelig Indflydelse paa al Planterart, især paa Jord med megen Ler- eller Muldblanding. Foderudbyttet var derfor paa denne Gaards lavlændte og dybe Jord hel maadeligt og Indhøstningen mislig.

Agrene vorede op i Halm, en stor Del af dem gik tidlig i Røgd. Poteterne og Turnipsen forvædes i Bærten. Det maatte under disse Omstændigheder fast vække Forundring at se endel af Byggagrene at modne, da Udfigterne dertil i det Hele vare saa tvivlsomme. Medens Byggæden blev skaaret og storfat, nedmeiedes Havreagrene, hvis Avling fordetmeste i raa Tilstand strax blev opfodret. Af Potetes optoges 100 Ld . eller omtrent $\frac{1}{6}$ Dele af den hele Avling. Thi Resten blev staaende i Jorden og Turnipsavlingen delte samme Skæbne. At levere en mere i det Enkelte gaaende Beretning om alle de Uheld, som det afvigte Driftsaar medførte, vil være trivialt.

Det er formentlig Amtsformandskabet bekendt, at der i afvigte Høst fandt nogle Optrin Sted blandt Skolens Frielever, idet de troede sig forurettede ved Kostholdet, Arbejdstiden og Bærelsernes Forsætning, og i den Anledning ankede til Dverbestyrelsen. Det Ugrundede i denne Klage blev ved Dverbestyrelsens Understøttelse tilstræffelig godtgjort, og 5 af Eleverne bortvist fra Skolen. Med Hensyn til disse Elever kan jeg oplyse, at flere af dem tidligere var bleven formanet og tiltalt i Anledning af deres utilbørlige Forhold i de praktiske Arbejder. Jeg maa beklage, at disse Ungdomme have misforstaaet deres Stilling, især da jeg ikke kan tilbageholde den Formenting, at de ere paavirkede af Udenforstaaende, der have havt til Hensigt at stabe Solen, men jeg vil haabe, at det Skete vil være dem til fremtidigt Gavn, thi hvor sørgelig Erfaringen ofte er, den yder dog et Udbytte for Livet.

Den siden Vinteren faldende Kvæggjødning blev Lid efter anden lagt i Kompost, uagtet Veirret ikke altid var tjenligt for dette Arbejde.

Den 24de og 25de September afholdtes den almindelige Dimissionsceremonien.

Ved Afkastning erholdtes $99\frac{1}{4}$ Ld . Byg. Den Del af Havreavlingen, som ikke var opfodret grøn, bedævedes for en stor Del under Opbevarelsen i Låden, saa at det ikke lönede sig at aftærste den. Besætningens Afkastning har, formedelt Mangel af Rodfrugter og under Benyttelsen af mindre velhjerget Foder, været lavere end sædvanlig. Ved omhyggeligt Udvalg af Avlingsdyr i Forbindelse med godt Opdræt, har jeg nu flere Kjør, som under almindelig god Fodring leverer et Udbytte af 1800 à 2200 Potter Mælk aarlig.

Anden Klasse's Elever har stadigt arbejdet i Bærskederne, hvorfra er leveret 10 Plouge, 5 Harve, 2 Extripatorer, 4 Saamaskiner, 1 Hæftelsesmaskine efter amerikansk Konstruktion, 2 Hæstehæfter, 4 Gjødselvogne og flere mindre Redskaber.

Over 20 Bestillinger har jeg desværre maattet nægte at effektuere, fordi jeg, af Hensyn til Nødvendigheden af Elevernes Dvælse i Bærskederne

i Vinterhalvaaret ikke har kunnet besætte deres Plads med levede Gaandværkere.

Munkvold, 3die Juni 1857.

Fr. Solem.

Uddrag af Beretning om Landbrugsskolens Virksomhed i Romsdals Amt i Aaret 1856.

Eleverne have i Aarets Løb stadigen øvet sig i de ved Jordbruget og i Haven forefaldende Arbejder. Blandt vigtige Forbedringer, som ere foretagne paa Gaarden, kan jeg især nævne at omtrent $4\frac{1}{2}$ Maal Jord blev fuldstændigen braktet, planeret, grunddiget og derefter besaaet med Vintersæd — Hvede og Rug. Ogsaa blev i Foraaret desuden nogle Maal Jord grunddiget.

Hvad Gaardens Avling saavel af Hø som Korn angaar, da viser det sig, at den er i stadig stigende. Endel af de Agre, som jeg har ladet brakte og forvandle til kunstig Eng, bleve forrige Høst optagne og i Aar besaaede dels med Byg og dels med Blandingskorn og Havre, og disse Agre udmærkede sig især ved Frugtbarhed. — Overalt hvor det har været muligt fuldkommen at frede Engen saavel Høst som Vaar, har dette vist sig at have en saare gunstig Indflydelse paa Græs-væxten. En forbedret Indreming ved Gjødselstedet, der før var udsat for tilbøende Vand fra Gaarden, har noget bidraget til Ansamling af en bedre og kraftigere Gjødning. Elevernes Opmærksomhed har stadigen været henvendt paa Vigtigheden af ved Strømvidler og forøvrigt paa enhver mulig Maade at opsamle de paa Gaarden faldende saavel flydende som faste Gjødningsstoffer; thi saa stor Nytte man end under mange Forholde kan gjøre sig af saakaldte kunstige Gjødningsarter, bliver dog altid Hovedsagen at benytte vel Alt, hvad der kan samles paa selve Gaarden, hvorved man vel i Regelen ganske vil kunne hjælpe sig uden at ty til hine kostbarere Gjødselarter.

Næst efter eller ved Siden af en omhyggelig Opsamling og rigtig Anvendelse af de faldende Gjødselstoffer, bliver det visstelig en Sag af yderste Vigtighed at søge for Forbedring af en Gaards Enge og hvor Anledning dertil gives at anlægge kunstige Enge. Man har til denne Tid næsten ene og alene anvendt Timothei, men paa Sandjord og al tør Jord, hvoraf vi her i Engen har saa stor Overflod, lykkes denne Græsavl kun maadeligt. Ogsaa paa de mere dyblændte, lerede og vandholdige Jorder er just ikke Timothei den bedste Græsart, og især ville det i Regelen være særdeles nyttigt og hensigtsmæssigt at dyrke forskellige Græsforter blandede. Jeg har derfor søgt, dels ved Hjælp af det Herbarium af Fodervæxter, som haves paa Skolen, og dels ude paa Marken at gjøre Eleverne bekendt med forskellige Græsforter. I Haven har jeg i de sidste 3 Aar til Forsøg dyrket nogle Sorter og derfra samlede jeg i Foraaret Græs, hvormed omtrent 2 Maal Jord

udlagdes. Paa det halve Areal deraf, der er løs og sandig Jord, blev først paaført og vel omblændt omtrent 100 Vinterlæs Ler.

Skolen havde indtil 14de Oktober det i Planen bestemte Antal Elever, nemlig 12. Men efter endt Hovedexamen forlod de 6 ældste Elever, der havde frekventeret Skolen i 2 Aar, samme. De saa sig ikke istand til at forskaffe sig de fornødne Klæder m. m. som udfordredes til et længere Ophold ved Skolen. Nu vil vel snart ny Elever indkomme, men til Foraaret indtræffer igjen det samme Tilfælde, at de 6 Elever, som da have erholdt Undervisning i 2 Aar, nødes til at forlade Skolen. Fra den Tid Skolen kun fik 6 Elever, maatte jeg afskedige den praktiske Lærer, thi Bestemmelsen om at 50 Spd. aarlig skal afgaa i Bestyrerens Løn for hver Elev Skolen har mindre end 12, forårsager et saa betydeligt Tab, at det bliver aldeles umuligt at holde nogen praktisk Lærer, med mindre Skolen har det fulde Antal Elever.

Eleverne have som sædvanlig erholdt theoretisk Undervisning i følgende Fag, nemlig: Ager- og Engdyrking, Haverøsen, Kvægavl, Agerdyrknings-Chemi, Geometri, landøkonomisk Bogholderi og Korst. Under 10de Oktober afholdtes den aarlige Hoved-Examen.

Aag den 31te December 1856.

Andr. Landmark.

Reisebilleder.

(Af Oluf Eneroth til Udgiveren af Tidsskrift for det syenske Landbrug.)

Skotland.

I.

Edingburg i 1857.

Det var et forhaftet Løfte jeg gav Dem, da jeg lovede at skrive fra Skotland om Skotland. Man bliver ikke let færdig med at bearbejde de Indtryk, man her modtager. Det Liv, som her raader, byder Jagttagelse og Eftertante; og i en saadan Stemning sætter man sig ikke gjerne ned for at „ryste fra Ormet“ Diebliffets overfladiske Jagttagelser. Det skottiske Arbejdslivs Rod gaar dybt. Man trænger ei ned til den med blotte Turistøine, og man blotter den ei med Turisthistorier, i hvor vidt et Feldt disse ogsaa have for sig.

Imidlertid vil jeg, efterat have levet med her i en tre Ugers Tid, forsøge paa at holde mit Løfte, idetmindste vise, at Villien dertil er tilstede. Men det kan ikke fordres, at jeg skal kunne sende nogen vel grupperet og vel gjenneomtænkt Fremstilling af de skottiske Forholde. Hvad jeg kan meddele, bliver alene mer eller mindre løsrevne Skitser, Diebliffets Jagttagelser, saadanne som de saa godt som uden Sammenhæng gjordes af mig.

Dog først — tillad mig at søge at forklare den almindelige Stemning, hvori jeg har gjort og gjør disse Jagttagelser; thi den er ligesom den Traad, hvorpaa disse trædes ind, for siden en Gang at benyttes i en ordnet overfluelig Fremstilling.

Enhver Svensker, som hører tale om det nærværende Skotland og et forud kjender noget til Landets engere Historie, maa ved Tanken om sit eget Land stræbe at komme efter Aarsagen og Drivkraften til de Forandringer, det skottiske Folk og Land har undergaaet. Vi Svensker staa jo nu paa samme Punkt, som Skotterne allerede for 100 Aar siden indtog; vi begynde nemlig nu at blive et for Alvor arbeidsomt, et for Alvor jordbrugende Folk. Derfor maa Skotland ligesom England udøve en stærk Tiltrækningskraft paa den yngre Slægt.

Bekjendtskabet til disse Lande strækker sig imidlertid endnu ikke meget langt. Rom og Dresden, Paris og det „Sachsisse Schweiz,“ Rhin og Hamburg vedblive endnu at være de reissende Svenskers fornemste Maal. Men Arbejdet er Fremtidens Bei; og den Dag er ei langt borte, da Fabrik og Agerbrug, „castles“ og „farms“ skulle findes flere Besøg værdige. Svenskerne skulle vel ikke til evindelige Tider vedblive at være mustakke, aristokratiske, blaserede Fantasmennesker og forresten daarlige Forretningsmænd. De Kræfter, som nu røre sig i Europa og opmæne Arbejderne til at tage Fremtiden i Haand, ville vel ogsaa vække den svenske Arbejder til Eftertanke.

Jeg nævnte Aarsagerne til de Forandringer, som Skotland i de sidste 100 Aar har undergaaet. Hele det Liv, hvoraf man her omgives, er saa jævnt udbredt over Landet, viser sig saa ensartet i alle Forholde, at man maa antage en eller anden stor, almindelig Drivkraft, som virkende paa Bunden af dette Liv. For hundrede, ja endog kun for femti Aar tilbage husede Hoilandene Tyve og Røvere, et dovent og smudsigt Pak, som foragtede Arbejde og Eiendomsrettens Hellighed. For femti Aar tilbage stode Kirkerne næsten tomme. For femti Aar tilbage vare Skolerne Træstemaffiner, hvori Skolemesterskæet i dum Glendrian bearbejdede Hukommelsen hos Børnet til unaturlig Udvikling paa de øvrige Sjæleevners Beføstning. For femti Aar tilbage var Edingburgh et gammelt roget, smudsigt Mindeblad i en blodig Krigshistorie, og Glasgou et gammelt Universitet med 30 til 50,000 Indbyggere. For femti Aar tilbage fandtes neppe et Gaar i Hoilandene og neppe en Drain i Lavlandene, for ei at tale om Dampmaskiner og Jernveje, der nu ere Arbejdets tvende Pulskræfter. Og i alt dette raader nu et helt andet Liv. Skulde man ei føle sig uvilkaarlig opfordret til at udfinde Aarsagerne til alt dette! Klimatet, sige Enkelte, gjør meget til Sagen; — Klimatet har næsten altid været det samme; — Stenkul og Damp, sige Andre; Tidens eget Krav, sige atter Andre. Det ligger i Skottens Karakter, mener man ogsaa, og i de nye Forhold, hvori han kom ved Forbindelsen med England; i den indre og ydre Fred, i hans Gredfølelse ikke at være ringere — og det er i visse Henseender ligebedydenne med: ikke at være fattigere — end Engellmanden; i selve de ydre Forholdes Günstighed, som paa flere Maader medvirker til at holde ham ved friskt Mod; i Institutionerne, som gjøre den personlige Ret og Fri-

hed saa stærk og gjøre ham Frugeterne af hans Arbejde saa værdifulde. Det ligger i det gode Forhold mellem Samfundsklasserne; det ligger i Tros- og Samvittighedsfriheden; det ligger i Farmsystemet; det ligger i . . . . . ja, det ligger i alt Dette tilsammen, og skulde man søge et fælles Navn for det Hele, da vilde jeg sige: Det ligger i Systemet, et Ord, som alligevel for den, som ei paa Stedet selv personligen har erfaret, hvad det betyder, ikke indeholder større Oplysning, end hvilket som helst andet Ord.

Men lad disse Aarsager og Kræfter være hvilket som helst — jeg har hermed alene villet antyde, at man uvilkaarligen gribes af Trangen til at begribe, hvorledes alt dette er gaaet til. Og jeg har ogsaa villet antyde, hvorfor det falder saa svært for mig, allerede nu at meddele Erfaringer og Jagttagelser, samt tillige i hvilken Stemning disse Jagttagelser ere gjorte og i hvilken Stemning de her meddeles.

Jeg gik fra Stockholm over Gotheborg og Hull. Hele Reisen kostede fra Stockholm til Hull (iberegnet Fortæring og Ophold i Gotheborg i 3 Dage samt Fortæring ombord paa hele Reisen) nær 24 Spd., samt fra Hull og til Edingburgh landværis (ligeledes Fortæring og Logis paa en Mellemstation iberegnet) omtrent 9 Spd. Saaledes hele Reisen fra Stockholm til Edingburgh 33 Spd., hvilket jo ikke er meget mere, end hvad Reisen til en eller anden tydfø eller svensk By koster. Jeg nævner dette til Efterretning for dem, som lade sig afstrække fra at besøge disse Egne af den gamle Jordom, at Reisen did er saa dyr. Da jeg vil af egen Erfaring lægge til, at med forstandig Husholden kan man her leve for næsten samme Pris, som paa mange Steder i de Lande, hvorigjennem reisende Svensker nu lægge Besen.

Hul var det første Punkt paa britisk Grund. Befolkningen syntes betagen af en Arbejdsiver, som ikke engang om Søndagen, i hvor strengt end denne helligholdes, kunde komme til Bestielse, og hvor man saaledes ikke alene ernærer sig, men ogsaa dør i sit Ansigt Svend til liden Gavn for de „hviere Interesser,“ idetmindste paa første Haand. Saa meget gladere blev jeg ved Synet af Landet udenfor den tiltragede Stad. Man har undertiden voyet at benytte sig af Udtrykket Havelandskab. Jorffshire er et saadant. Det slaar ei En saadan som et norsk eller skottisk Hoilandsbillede eller som et venligt svensk Landskab — men det griber dog En ved sin stille, komfortable Fred. Naturen ser saa ung ud. Den er det ogsaa. Den er ung som det nye Stadium af dens Liv. Den lever i Dyrkningens, i den fuldendte Dyrknings Ungdomsdage. Jorffshire er, hvad vi allerede ellers vide, et Land fra gammel Tid af opdyrket. Jork er en af Englands ældste og ædleste Stæder, og allerede Romerne dyrkede Tragterne omkring den. Men jævnt og harmonisk udbredt over Landet blev Opdyrkingen ei for i det sidste Aarhundrede. Da jeg først saa disse uoverskuelige Strækninger af Ager og Enge, hvor hvert enkelt Straa syntes at have faaet samme omhyggelige Behandling, saa begreb jeg ei Ind-

tryffet. Jeg folte alene et uvilkaarligt Indtryk af en ny Slags Ungdom, som her for første Gang aabenbarede sig for mig. Nu tror jeg at forstaa det bedre. Naturen — den nye, den af Mennesket og dets Stakermagt omdannede, forædlede Natur — springer ud med nyt Liv ved den i samme indgydte indarbejdede menneskelige Intelligensens Liv. Og den Harmoni, som udbreder sig derover er — Systemets. Der have vi nu dette Ord igjen. Men jeg kan ikke finde noget andet eller mere udtryksfuldt derfor. Der er System i al denne Dyrkning. Man mærker uvilkaarligen, at her ved man, hvad man vil; at man dyrker Jorden paa samme Maade som man driver Alt i disse Lande — det vil sige systematisk, ikke „over-cropping“ eller „over-pinning“ — og det ligesaa vel naar der er Spørgsmaal om Jord og Dyr, som i Henseende til Menneskenes egne Kræfter.

Først op imod Northumberland — som vi allerede i Stolen hørte omtale i Sagaerne om Ragnar Lodbrok og Kong Ella — først deroppe bliver Jorden mager og Strækninger af Lyng og Star vise sig mellem Agrene og Skovplantningerne. Man ser ligesom smaa svenske Stykker, og man erfarer, at Fattigdommen ogsaa er en Magt — selv i England. Det vil vare længe, førend disse Trakter opnaa en ligesaa harmonisk Karakter som Yorkshires mere begunstigede Landstaber. Uovervindelig er Naturen dog ei paa noget Punkt. Kunne disse Trakter end ei tvivles til at bære Hvede eller lignende Korn, saa ville de dog i sin Tid kunne bære Lærketrær og Cedrer (*Cedrus Deodaca*). Og faar den fredelige Udvikling gaa fremad som hidtil, uden at forstyrres udenfra eller standses indenfra af sin egen ensidige Materialisme, saa er der ingen Grund til at tvivle om, at ogsaa Northumberlands fattigere Strøg engang skulle blive et ungt Land igjen af Skov, alt i „Systemets“ Aande.

Nord om Tweed møder os paanyt en rigere Natur, og Intelligentens og Arbeidet har der overklædt selv de høieste Høider med Agerteige og kunstige Enge, hvis rene grønne Farve og storartede, ei af alskens Gjørder afbrudte Former atter minde om Systemet, som nu har naaet saa vidt, at dets Aande ei stivnende behersker Jorden, men det tværtom synes at have frigjort denne i Harmoni med den Frihed, som Mennesket selv har naaet i disse Egne. Her optræde ogsaa Farmstorstenerne. Paa den, som aldrig før har hørt tale om det skottiske Agerbrugs Forhold til Dampkraften, gjøre disse midt inde i de grønne Agre et eget Indtryk. Agrene finder han, vidne om, at han er kommen ind i et Agerbrugsdistrikt; men Skovstenerne . . . . de ere jo Industriens Tillbehør . . . . Ja, og saa maa man slutte: Altsaa er da Jordbruget nu virkelig en dampforbrugende Industrigren ikke blot i Theori, men ogsaa i den ydre Karakter. Og lidt længere frem skulle vi erfare, at Bomulds-spinderen eller Soda-fabrikanten ikke driver sin Haandtering mere industrimesst end Farmeren. Alt Jordbrug ikke alene er en Gren i Almindelighed af Industrien, men

ogsaa den fornemste Gren, det er ogsaa en Erfaring, som man har større Anledning til at gjøre her end andetsteds; thi der, hvor man ser hele Livet bære det systematisk industrielt drevne Jordbrugs Præg, hvor alle øvrige Industrigrene leve og nære sig inden Jordbrugets Omraade, — der giver man forstedse Slip paa den gamle fordomsfulde Modsetning mellem Agerbrug — og Industri.

Det var i Gaddingtonshire jeg under Gjenreisen gjorde disse Refleksioner. Jeg erfarede tillige, hvad som for Skottlandsfarere allerede er en bekjendt Sag, at dette Distrikt med East- og West-Lothian ved Edingburgh samt Fifeshire ere de fornemste Agerbrugsdistrikter. Jeg vil senere komme tilbage til enkelte af de Jagttagelser, jeg gjorde i disse Egne under mine — Havedflugter.

Antommen til Edingburgh havde jeg at vælge min Stilling, for at faa det bedste Overblik over de Punkter, hvorom min Interesse ex officio skulde dreie sig, det vil sige over de skottiske Haver, deres Indhold og deres Dyrkning. Paa den ene Side faldt dette Valg mig let. Jeg havde en Skrivelse med fra Professor Anders Retzius til Balfour, Professor i Botanik i Edingburgh, og naar jeg med denne Skrivelse i Haand bankede paa hans Dør i Edingburghs berømte botaniske Have, saa aabnedes for mig alle Skottlands og Englands fornemste Institutioner i mit Fag. Det er ikke saa vanstelig, som det gaar Ord af, at komme i lærerig Berørelse med Englændere og Skottlændere. Bismot er Professor Balfour en af de elskværdigste og endog mest afholdte Personer inden Skotland og England, men der er ingen Tvivl om, at ogsaa ad andre Veie og gjennem andre udmærkede Personligheder Udgang kan aabnes til Englands og Skottlands Kæfale.

Edingburghs botaniske Have var saaledes det første Sted, hvor jeg havde den Fornøjelse nærmere at lære Skottlands Havedyrkning at kende. At give en Beskrivelse over den vilde være taaløst paa dette Sted, da eders Læsere ei vilde have særdeles Nytte eller Glæde deraf. Men naar der er Spørgsmaal om den dyrkede Vegetations Karakter i Skotland, giver dog denne Have interessante Oplysninger; og skjønt jeg er bange for, at eders Læsere heller ikke ere meget interesserede i dette Spørgsmaal, kan jeg dog ikke undlade at tale lidt derom; thi man kan derefter i Almindelighed gjøre sig et Begreb om, hvordan det ser ud i de skottiske Parter, Skovplantninger, Haver etc. Hvordan ser det ud i en svensk Park? Vi ville her ikke tale om Massernes Skjønhed eller Gruppering; vi tale alene om de Arter af Trær og Buske, som forekomme. Trægrupperne bestaa da gjerne af Løn, Lind, Birk og enkelte Ulme-, Ask-, Kogn- samt paa flere Steder Bartrær; Buskgrupperne — som i Almindelighed ere sjældne, og naar de forekomme, for største Delen ere hentede fra Landbrugsakademiet's Experimentalfelt — bestaa af Spiræa, Sambucus, Viburnum, Cornus, Philadelphus, Syringa, Lonicera m. fl. — alle Trær som fælde sit Løv. En skottisk Park saasom ved Dalkeith-Palace i East-Lothian eller ved

Melville-House i Sise, opviser visnok ogsaa de nævnte Træarter, men i fuldere, bedre pleiede, mere saftfulde Exemplarer, end de sædvanligen forekomme hos os. I Stedet for Eg forekommer her mere Bøg; i Stedet for Lon opræder overalt Sycomoren (*Acer pseudo-platanus*); Almen danner Hovedmassen af Træpartierne; Birken hører derimod til de sjældnere Trær og endnu mere Rognen. Paradørvæne eller Pragt- og Naritetstræerne ere her Cederne, som naa til 5 à 6 Kvarters Diameter og fuld Kronedannelse. Om hundrede Aar skulle Himalaya-Cederne med sin lyse, blaalligrønne Farve og pyramidalste Kronedannelse sammen med de nye alt mer „moderne“ Naaletræarter give den skottiske Park en yderst eiendommelig Karakter. Men træde vi nærmere og betragte Buskpen, saa finde vi den mest afgjørende Ulighed mellem den svenske og skottiske Parks Karakter. I Skotland hersker nemlig en af Klimatet forestrevet og underholdt „Nøde“ at plante altid-grønne, løvbærende Buske (overgreens) og først og sidst „Solly“ (*Ilex aquifolium*) i mangfoldige Varieter, „Jvy“ (*Hedera Helix*), *Buxus*, samt *Prunus lusitanica*; videre *Prunus lauro-cerasus*, *Rhododendron*, *Kalmia*, *Magnolia*-arter, *Aucuba*, *Gaultheria* m. fl. Samtlige disse holdte i tætte, runde Kroner uden Stamme danne Parkernes „Undervood“ og give dem noget af det eiendommeligste i deres Karakter. Den skottiske Park er dertil lige grøn Vinter som Sommer. Den Slags Grønhed, som disse Buskarter have, er desuden ganske anderledes end den lette, gjen-nemsligtige, som udmærker vore. Det første Syn af en skottisk Park fremkalder derfor altid hos os det Spørgsmaal: Hvorledes er da Klimatet i disse Egne, siden disse Bækster her kunne naa en saadan Fuldkommenhed, medens andre, som vi ere vant til at finde i det sydlige Sverige og Tyskland, saasom de smukke Acafler (*Robinia pseud-acacia* m. fl.), *Gleditschia*, *Sophora*, *Ailanthus*, synes ikke at kunne trives her?

Klimatet er mere uligt Sveriges, end man af Længde og Breddeforholdene skulde fristes til at slutte. Hele Gaaden ligger deri, at Skotland er omgivet af det aldrig tilfrysende Hav, og har derfor ingen Vinter og ingen skarpe Overgange mellem Aarstidene. Største Delen af de Bækster, som vi bevare Vinteren over under Glas, leve derfor her i det Frie, ligesom Faarene i Høilandene gaa paa Bete Vinteren igjennem. Men Vinranken trives ei her og heller ikke andre Kulturvækster, som fordrer en stærkere Sommergevarme, og derfor finder man ei her som allerede i det nordlige Tyskland, Hytterne beklædte med Vinranker eller omdusfede af Robinier; men i Stedet herfor ere de omflængede af saa meget smukkere Roser og Murgroent, og den langt smukkere Guldbregne og blomsterrige *Rhododendron* eller rød-blomstrende Havtorn (*ceratægus*).

Vil man gjøre sig en klarere Forestilling om Skotland i denne Henseende, saa skal man vælge den botaniske Have til Udgangspunkt; thi der staa Træ og Buskarterne siden 100 Aar tilbage som Prove paa Landets Vækster. Der erfarer

man, hvordan Arter af *Fuchsia*, *Erica*, *Jasminum*, *Phillyrea*, *Azalea*, *Fabiana imbricata*, *Laurus nobilis*, *Yucca gloriosa*, ja *Chamærops humilis* — for ikke at nævne den hele nye Masse af Naaletræarter, saasom *Araucaria imbricata*, *Thuja orientalis* m. fl., *Pinus*-, *Picea*- og *Abies*-Arterne, — holde ud paa kold Jord. Reglen for Tildækning i Skotland er altid den: „Ingen Tildækning, hvad som ei vil leve, faar do.“

Og — siden jeg er kommet ind paa Kapitlet om Vegetationen i dens Forhold til Klimatet — saa maa jeg hertil endnu føie en Dplysning, som man i Kjøkkenhaveerne har Leilighed til at indhente. I Sverige have vi ikke altid saa let for at frembringe tidlige Kjøkkenurter. Først maa vi altid vente til langt ud paa Sommeren, førend vi kunne faa Blomkaal og endnu længere inden vi faa de øvrige Kaalsorter, som ikke lig Blomkaal dyrkes i Drihvækst. Saaledes er det ikke her. Vinterens Mildhed gjør, at den skottiske Gartner kan have temmelig stor Hovedkaal f. Eft. færdig i Slutningen af Juni. Han saar den om Høsten paa kold Jord og Planterne blive staaende frie og utildækkede Vinteren over, indtil de om Vaaren udplantes paa Senger. Med Blomkaal har han ingen anden Nøie, end at han paa Sengen, hvor Frøplanterne staa, sætter en Vækst, hvorpaa Binduer lægges ved stærkere Kulde. Løg, som hos os ei taaler Vinteren i det Frie, saaes her (idetmindste visse Sorter, saasom den store, hyde Strafsburger) om Høsten, hvor den siden skal staa, og er nu (i Slutningen af Juni) færdig til at indhøstes. Dette om Vinteren i Kjøkkenhaven. Sommeren er der i visse Henseender ligesaa forfjællig fra vor Sommer, som vi se Vinteren er fra vor Vinter. I almindelige Sommer dyrke vi Agurker paa frit Felt. Dette er for Skotten aldeles uhyrt. Agurker dyrker han bestandig i store Drihvænge forsynede med Vækst og Binduer. Saadan er den skottiske Sommer.

(Fortsættes.)

Indlandet.

Christiania. Ifølge Intelligensbøgerne siges i et Privatbrev fra Stockholm, at Kongen er meget daarlig og i høieste Grad slev og mat.

— Ved fgl. Nefol. af 6te d. M. er det bestemt: 1) At det i Medhold af Lov angaaende Sænkning eller Udtapning af Indsøer og Myrstrækninger m. B. af 31te Mai 1848 § 1 tillades Eierne af efternævnte i Sells Anner sogn, Gudbrandsdalens Fogderi, Christians Amt, liggende Gaarde, nemlig: Dale øvre, Bekket, Moen, Skjenne, Gjedfden, Gjedfden nordre, Formo, Hjelle, Fuglehjelle, Skotte, Nerødegårdsløkken, Brunløkken, Ruffstad, Lillekotte, Ølsted søndre, Ellefstad, Ølsted nordre, Laurbru, Bergmstad, Finsbrækken, Romundgaard, Laurgaard, Staare, Gammel-Staare, Ulsvold, Ulsvoldengen, Hansløkken og Øvre, — at sænke Vandstanden i de saakaldte Sellsmyrer i ovennævnte Sogn overensstemmende med den af den fungerede Kamaldirek-

ter, Ingeniørmajor Røjem under 19de Marts f. A. afgivne Plan, — saaledes at Vandstanden ved højeste Flom kommer til at staa 2 Fod under laveste Myr. 2) At der til dette Arbejdes Udførelse tilstaaes Cierne af forannævnte Gaarde paa Betingelse af, at dets Beskyrelse overdrages en af Departementet for det Indre dertil antagen Mand, hvis Afsonning af Departementet bestemmes, men forøvrigt bliver det Offentlige uvedkommende: a. et Laan af Statskassen, stort 18,345 Spd., under Betingelse af, at Cells Annexsogn Kommune indstaar for sammes Tilbagebetaling, samt forøvrigt paa de i Storthingsbeslutning af 24de September f. A. angaaende Laan til Myrers Udtapning og Opdyrkning bestemte Vilkaar; b. naar foranførte Laanebæls maatte være medgaaet, et Bidrag af Statskassen, stort indtil 3000 Spd., der bliver at udrede af de til Fremme af Myrdyrknings- og Udtapningsarbejder i indværende Budgettermin bevilgede Midler.

— Under samme Dato er udfærdiget en Plakat angaaende Regler for Styrring til Forebyggelse af Sammenstød mellem Fartøier.

Fra **Frederikshald** berettes, at der i Høst og Vinter ere mange Tyverier blevne begaaede der og i Omegnen. Man har nu faaet fat paa en tidligere straffet, meget forslegen Stortyv, ved Navn Jonas Svendsen fra Förgelanda Sogn i Sverige, hvilken Forbryder antages at have udført de fleste af de bemeldte Tyverier.

— Fra samme Sted meddeles, at der i den senere Tid er bleven opført flere smukke, velindrettede Arbejderboliger.

Fra **Stavanger** berettes, at de officielle Skjen over Udbyttet af det tilsendte Baarsildfiske, viser at der i søndre Distrikt antages fisket 240000 Tønder, og i nordre Distrikt 150 à 200000 Tønder, altsaa tilsammen over 400000 Tdr. Efter Indsvindingen ved Tilvirkningen til Handelsvare antager man, at der bliver igjen over 320000 Tønder til Udførsel.

Udlandet.

Sverige. Den svenske Udenrigsminister Lagerheim har, ifølge Ansøgning, faaet Afsked. Til hans Efterfølger er udnævnt Baron Manderström, der for Tiden er norsk-svensk Minister i Paris.

England. En fransk Flygtning, Bernard, er i England anklaget for Deltagelse i Attentatet paa de Franske Keiser, og vil formodentlig blive idømt Livsstraf.

— I en Tale, som Disraeli, der er bleven Medlem af det nye engelske Ministerium, nylig holdt til sine Vælgere, siger han blandt Andet: „Jeg føler mig overbevist om, at Attentatet paa den franske Keiser har i England fremkaldt en ligesaa dyb Forbittrelse, som i Frankrig. Der var baade i Plan og Udførelse noget saa Ufflyeligt, noget saa Dyrrende for den menneskelige Følelse, at jeg ikke kender nogen offentlig Begivenhed, der bedre skulde være istand til at styrke den venkfabelige Stemning, der næres i dette Land for Frankrigs nuværende Monark.“

Frankrig. Ved et Dyløb paa la Rogvettepladsen i Paris Ratten imellem den 4de og 5te Marts blev der ikke alene raabt „Vive la Republique!“ men ogsaa „Vive Orsini!“ En Nyttersafdeling adspredte i et Dieblit Uroftisterne og tog 20 af dem tilfange.

— Den franske Krigsmarine har i de sidste 10 à 15 Aar gjort ualmindelig raske Fremskridt. Den storartede Plan, som den Napoleonske Regjering har besluttet at bringe i Udførelse, vil nu ogsaa bringe Materiellet paa den samme respektable Fod. For Ombygninger og nybyggede Fartøier er der paa 14 Aar, fra 1858 til 1871 bevilget en Kredit af 65 Millioner Franks aarlig (noget over 11½ Million norske Spd.). Arbejderne skulle bestaa i: 1) Forandring af Seilskibe, hvori Maskiner kunne anbringes, til saakaldte blandede Skibe, 2) Bygning efterhaanden af en Flaade paa 150 hurtigseilende Krigsdampbaade af forskjellig Størrelse, og bygget efter de bedste bekjendte Monstre, 3) Fuldbendelse af de paa begyndte Transportskibe og Forandringer af et vist Antal Seilfregatter til Transportdampere, forat erholde en Flaade af 72 saadanne Dampere, 4) Fuldbendelse af Havnen i Cherbourg og Istandbringelse af de Havnebatterier, som fornødiges for den nye Flaade i de øvrige Krigshavne.

— Den franske Gesandt i England, Grev Persigny, er kaldt tilbage, og Marskalk Pelissier er udnævnt til hans Eftermand.

— I de keiserlige Kanontobatterier i Paris stobes nu Kanoner med Navne paa de Artilleri-Officerer, som med Berømmelse have kjempet paa Krim og ere faldne der.

— I Paris udkom ganske nylig et lille Skrift, „Napoleon III og England“ (meddelt i Morgenbl.), af hvilket det første Dylag allerede var solgt den 11te d. M. Dette Skrift har opvakt uhyre Sensation, og nogle tilskrive Keiserens Forfatterkabet, Andre en Hr. de Gueronniere ved Keiserens Medvirkning. Monitoren siger, at Skriftet, som stod at læse i Times samme Dag det udkom i Paris, anses ligesaa vigtigt som et diplomatisk Aktstykke. Times billigede først Indholdet; men kom senere frem med endel Indvendinger og Belysninger. Skriftet begynder med at vise, hvorledes Louis Napoleon foresandt Tilstanden i den franske Nationalforsamling, da han overtog Præsidentkabet i den franske Republik og hans Forhold i den nye Stilling, derefter omtales hans Virksomhed i Anledning af Ruslands Trubler mod Tyrkiet og den franske Flaades Afsejling til Dardanellerne, forat virke sammen med den Engelse. Dernæst omtales det Ultimatum, som Lord Palmerston lod overrække Grækenland, og den Anledning, som den franske lovgivende Forsamling derved fik til at vise sig fiendlig mod England, idet den franske Gesandt fik Befaling til at forlade England, hvilken Efterretning Napoleon modtog med megen Kulde. Forhaanelserne mod ham af den engelske Presse efter den 2den December 1851 omtales samt at han ei engang tillod den franske Presse at tage Repressalier. Krigen mod Tyrkiet besluttes, Forbundet imellem England og Frankrig indgaaes, og Hovedpunktet af de formelleste Instruktioener, som han gav de kommanderende Generaler, var en god

og fuldkommen Enighed, hvilket Sindelag af Keiseren gik som Regel over i alle de Forholde, i hvilke den franske Hær stod til den engelske. Frankmændenes Nedebønhed til at være Engländerne nyttig under Krigen omtales. Ligeledes Meningsforskjellighederne angaaende Fortolkningen af Fredsbetingelserne, samt om Donauhystendommerne, samt Keiserens og hans Regjerings Forhold og Bestræbelser for at bevare Enigheden, samt Beredvilligheden at lade engelske Tropper marschere igjennem Frankrige ianledning den østindiske Krig og Subskriptionerne i Frankrig for de Offere, som faldt ved Oprøret i Indien. Derefter omtales Attentatet af 14de Jan., som havde opfyldt Paris og snart hele Frankrig med Forfærdelse. Saavel disse, som foregaaende Tydstemordere kom fra England og Forbrydelsen var maasse bleven forberedt, opmuntret og betalt af de Flygtningeforeninger, som have sit Tilhold i England. De Attentater mod Napoleon, hvilke tilberedes der i 1852, 1853 og 1854, samt de dervedværende revolutionære Selskabers Dphidselser, hvoraf især et Exempel fra 1857 og fra Februar d. A. omtales. Endvidere den franske Regjerings Klager over denne forbyrdesse Virksomhed i England af Flygtninger fra alle Lande, samt den franske offentlige Menings Daddel over at England taalte en saadan Virksomhed i sit Skjød. Denne Udtalelse i Frankrig, især af franske Militære, benyttedes i London som et Paaskud til igjen at kalde tilfille nationale Fordomme og forvrænge den franske Regjerings Forhold og Hensigter, som at den vilde, at England skulde ophæve Ulykretten, hvilken Frankmændene ere saa langt fra at angribe, at de ivertimod agte den som en af deres nedavvede Nationalrettigheder, men denne Ret maa ikke forveksles med Retten til et Tilflugtssted, som befrier Mordere fra Ansvar for deres Forbrydelser. I denne Sammenblanding af to saa skarpt fra hverandre adskilte Ting ligger ikke alene en Krænkelse af Moralens; men ogsaa en Fare for Samfundet. Derefter imødegaaes den Jndvending, at Englands Ulykret vel beskytter Partisjængere; men ikke Dphadsmænd til eller Medskyldige i Enigmord, hvorved vises, at det er første Gang, at Ulykretten i London bliver misbrukt, og at man i Ly af denne beskytter Dphidselser til Forbrydelser. Et Exempel vises, hvorledes England i 1803 straffede et Skandskrift mod den daværende franske Republik's Forstelsfuld. Skriftet slutter med den Erklæring, at England aldrig har fundet en mere loyal, mere udholdende, af smaa-lige Videnskaber og Bitterheder mere uafhængig Bundsforvant, end Napoleon den Tredie. Denne Retfærdighed fandt han for ikke længe siden i Parlamentets Skjød, saaledes som den vil blive ham tilbed af Historien, og vi modtage denne Hylidning af Frankrig og dets Suveræn som en Ære. Vi nære tillige den Tillid til det engelske Folk, at det ei lader sig stufte ved Angreb, der ere ligesaa vanskelige at faerklare, som umulige at undskyde, samt at Alliancen imellem disse Lande vil bestaa i de sidste indtrufne Prøvelser, da dets sunde Sands og dets Patriotisme vinder Seier over alle falske Udtydninger.

Aften. Yeh er affendt til Kalkutta, Nord-

amerikas og Ruslands Gesandter have i Forening med de Allierede sendt deres Fordringer til Peking, hvorfor Svar ventedes i Midten af Marts.

Almanaffen for 1859 vedkommende.

De Kommissionærer, der ønske at forhandle Almanaffen og Kalenderen for 1859, anmodes om godhedsfuldt snarest muligt at opgive deres omtrentlige Forbrug og indsende Rekvistitioner til Under-tegnebe, der har overtaget Forlaget for 5 Aar. Adressen samt andre ved Forsendelsen nødvendige Oplysninger bedes nølagtigt opgivet, hvilket betydeligt vil lette og paaskynde Expeditionen. Paa hvert 10 Exemplar gives 1 Explr. frit.

Christiania den 19de Marts 1858.

W. C. Fabritius.

Ægte peruansk Guano

i Sætte paa omkring 160 R sælges til 3 Spd. 40 p for 100 R , samt sur fosforsur Kalk, pulveriserede, sifnuste og grovknuste Ben fra H. Malings Benmølle til Fabrikpriser: 4, 2 $\frac{1}{2}$, 2 og 1 $\frac{1}{2}$ p pr. R ad fontant. Bestillinger, hvormed følger det omtrentlige Beløb, udføres snarest mulig.

Joh. P. Olsen,
Skippergaden No. 4.

Christiania Kornpriser.

I den landst
Hvede, 3 $\frac{3}{4}$ a 5 $\frac{1}{2}$ Spd. intet solgt.
Rug, 16 p a 16 p 12 p .
Byg, 13 p a 15 p .

I den landst
Rug østersøst 18 p a 4 Spd.
Rug dansk 17 p 18 p .
Byg 2ravg 15 p a 16 p .
Erter 4 a 5 $\frac{1}{2}$ Spd.
Hvede 4 $\frac{1}{2}$ a 5 $\frac{1}{2}$ Spd.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Røbd. 6 Spd. pr. Td.
Sild, stor Mld. 5 $\frac{1}{2}$ Spd. pr. Td.
Sild, smaa do. 4 Spd. 3 p a 4 Spd. 4 p pr. Td.
Sild, stor Christ. 4 $\frac{1}{2}$ Spd. pr. Td.
Sild, smaa do. 18 p .
Storset 6 p 12 a 6 p . 18 p pr. Bog.
Middelsset 1 Spd. pr. Bog.
Smaaset 4 p 12 p pr. Bog.
Rødfisjer 7 p .

Udgiverens Adresse:

J. Schrøder, Boff i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.